

Fjölbreyttar kennsluaðferðir fyrir fjöruga krakka

Fjölskynja kennsluaðferð við lestrarkennslu

Kennsluaðferðir er „það skipulag sem kennarinn hefur á kennslu sinni, samskiptum við nemendur, viðfangsefnum og námsefni í því skyni að nemendur læri það sem að er keppt“ (Ingvar Sigurgeirsson, 1999). Kennsluaðferðir eru ein forsenda þess að nemendur ná þeim námsmarkmiðum og hæfniviðmiðum sem settar eru fram.

Þær eru mikilvægur þáttur í kennslu og þurfa að vera allt í senn **fjölbreyttar, áhugahvetjandi og styðjandi** svo að nemandi nái markmiðum sínum (Mennta- og menningarmálaráðuneyti, 2011). Mikilvægt er að hafa í huga að kennsluaðferð markast af þeim sem beitir henni og einnig er mikilvægt að hafa í huga að kennari notar kennsluaðferðir sem henta honum sjálfum vel (Ingvar Sigurgeirsson, 1999).

Nemendur þurfa **fjölbreytni og tilbreytingu** í kennslu, ein kennsluaðferð getur skilað árangri í stuttan tíma en síðan getur þurft að skipta um gír (Ingvar Sigurgeirsson, 1999).

Þegar kemur að lestrarnáminu þá er það fjölbreytni við kennslu og hjálfun lestrartækninnar sem skiptir máli, ásamt vönduðum og faglegum vinnubrögðum kennara, ef barn á að ná tökum á lestrarfærni. Kennsluaðferðir eru fjölbreyttar og ólíkar. Það er mikilvægt að kennarinn sé öruggur með sína lestraraðferð, því þá er hún líklegri til að skila árangri. Niðurstöður rannsókna hafa sýnt að kennsluaðferðir sem leggja áherslu á virkni nemanda eru mun áhrifaríkari en þær aðferðir þar sem lögð er áhersla á virkni kennara (Sigrún Björk Cortes, Björgvin Ívar Guðbrandsson, Margrét Hugadóttir og Torfi Hjartarson, 2016). Best er að blanda kennsluaðferðum saman og á þann hátt getum við verið öruggari með að við náum til fleiri

Hlín Magnúsdóttir Njarðvík
deildarstjóri stoðþjómustu
M.Ed í leik- og grunnskólanum
Helgafellsskóla

nemenda í nemendahópnum, því engin ein kennsluaðferð hentar öllum hópnum.

Hvað einkennir góðar kennsluaðferðir?

Þær kalla á forvitni nemenda – Þær gefa nemendum tækifæri – Þær vekja áhuga nemenda á efninu. Nemendur vilja áskoranir og þeir vilja sjá tilgang í því sem þeir læra og það skiptir þá máli að þeir séu að gera eitthvað sem nýtist þeim eða geti mögulega nýst þeim í framtíðinni. Þá er mikilvægt að:

- Leyfa **forvitninni** að ráða: við viljum sjá börnin spyrja fleiri spurninga en kennarana.
- Fá **tækifæri** til að prófa sig áfram og læra af mistökunum. Það er mun erfiðara að læra af mistökunum þegar lærdómurinn er niðurnjörfaður á bladsíður.
- **Áhugi** nemenda verður að fá að njóta sín og kennarinn verður að sýna áhugasviði nemenda sinna áhuga.

Tveir mikilvægir þættir í kennslu eru **fjölbreytni og endurtekningar**.

Nemendur verða að kynnst viðfangsefnunum á fleiri en eina vegu, þá eru þannig læra þau að nýta þekkinguna í daglegu lífi. Þau geta ekki yfirfært þekkinguna nema þau fái tækifæri til þess. Við þurfum því að prófa viðfangsefnið í ólíkum aðstæðum– við þurfum að skjóta á sama markið úr mismunandi færum.

Fjölskynja kennsluáferð

(e. *multisensory instruction*).

Fjölskynja kennsluáferð er fjölbreytt og hagnýt þegar kemur að lestrarnámi. Kennsluáferðir sem falla undir fjölskynja áferð felast í því að lögð er áhersla á fleiri en eitt skynfæri þegar verið er að efla lestrarfærni. Hugmyndin að baki þessarar kennsluáferðar er að bæta upp veikleika til dæmis í skynjun heyrnar eða sjón með því að virkja aðrar skynjunarleiðir (Höien og Lundberg, 2000). Börn læra á mismunandi hátt, sum börn eiga auðvelt með að læra hluti sem þau heyra, önnur þurfa að hafa sjónrænt áreiti og enn önnur vilja skynja með snertingu. Lykillinn að fjölskynja nálgun er að verið er að vinna með fleiri en eitt skynfæri í einu og gefur það börnunum þá meira en eina áferð til að skilja og tengjast námsefninu. Niðurstöður rannsókna hafa sýnt fram á að fjölskynja kennsluáferðir bæta færni nemanda í hljóðkerfisvitund, umskráningu og lesskilningi (Joshi, Dahlgren og Boulware-Gooden, 2002).

Það er hægt að nýta þessa áferð til dæmis við að kenna lestur og ritun orða. Nemendur draga spjald með orði, þeir byrja á að lesa orðið, þeir skrifa það og því næst geta þeir notað til dæmis leir eða segulstafi til að mynda orðið. Þessi áferð hentar vel fyrir börn með lesblindu (Davis og Braun, 2003), þar sem notast er við hljóð, heyrn og snertingu. Það eru margar taugabrautir á sama tíma að vinna saman við að ná tökum á rituðu máli. Það er sífellt verið að tengja milli sjónþátta (það sem við sjáum), heyrnarþátta (það sem við heyrum) og áþreifanlegra þátta (það sem við snertum), til að læra að lesa og skrifa. Þarna fá nemendur tækifæri á að nálgast nám á að minnsta kosti þrjú mismunandi vegu. Fjölskynjunarnálgun leggur áherslu á að flestir einstaklingar sýna betri árangur í námi þegar þeir fá tækifæri til að nýta fleiri en eitt skynfæri í einu. Þessi áferð getur verið gagnleg fyrir nemendur með lesblindu þar sem hún virkjar mörg svæði heilans á sama tíma. ■

FJÖLSKYNJA NÁLGUN

• LESTARNÁM •

Mynd 1. Hugmynd hvernig hægt er að nýta fjölskynja nálgun til að vinna með orðið epli.

Heimildaskrá

- Davis, R.D., Braun, E.M. (2003). *Náðargáfan lesblinda*. Lesblind.is.
- Höien, I. og Lundberg, I. (2000). *Dyslexia: From theory to intervention*. Dordrecht NL: Kluwer Academic Publishers.
- Ingvar Sigurgeirsson. (1999). *Litróf kennsluáferðanna: handbók fyrir kennara og kennaraefni*. Æskan.
- Joshi, M. R., Dahlgren, M., & Boulware-Gooden, R. (2002). Teaching reading in an inner city school through a multisensory teaching approach. *Annals of Dyslexia*, 52, 229.
- Mennta- og menningarmálaráðuneyti. (2011). *Aðalnámskrá grunnskóla: Almennur hluti 2011*. Höfundur.
- Sigrún Björk Cortez, Björgvin Ívar Guðbrandsson, Margrét Hugadóttir, Torfi Hjartarson, Lára Gardarsdóttir, Aldís Yngvadóttir og Sigrún Sóley Jökulsdóttir. (2016). *Skapandi skóli: handbók um fjölbreytta kennsluhætti og stafræna miðlum*. Menntamálastofnun.